

Moeraslantaarn; een opvallende verschijning

Leonie Tijmsma & Ruud Beringen (FLORON) en Johan van Valkenburg (NVWA)

De uit Noord-Amerika afkomstige moeraslantaarn (*Lysichiton americanus*) is een opvallende verschijning in het voorjaar. De tot 1 meter hoge aronskelkachtige plant bloeit in april en mei en is dankzij haar grote gele bloeiwijze niet te missen in de korte voorjaarsvegetatie. De bloeiwijze bestaat uit een heldergeel schutblad dat de bloeikolf met zeer kleine bloemen onderaan omsluit. Moeraslantaarn is een overblijvende plant met een korte, dikke wortelstok en zeer grote, glanzend groene bladeren. Ze zijn langwerpig eirond met een afgeknotte tot wigvormige voet en hebben een stompe tot spitse top. Na de bloeitijd sterft de bloeiwijze af, maar blijven de bladeren aanwezig. De Engelse naam voor deze plant is American Skunk-cabbage (skunk = stinkdier) en dat is niet geheel onterecht. De bloemen, en bij kneuzing ook de bladeren, verspreiden een onaangename aasgeur en lokken daarmee vliegen en kevers die zorgen voor de bestuiving van de plant.

Verspreiding in Europa

De plant is in Europa als sierplant geïntroduceerd. In Groot-Brittannië is de plant rond 1900 geïntroduceerd. Eind jaren veertig werden daar de eerste gevallen van verwildering geconstateerd.

Inmiddels heeft de plant zich in een groot aantal, met name Noord-Europese, landen gevestigd. Verwilderingen zijn bekend uit onder andere Ierland, Groot-Brittannië, Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken, Duitsland en Zwitserland. Wanneer de plant voor het eerst in Nederland is aangeplant is niet bekend. Het eerste geval van verwildering in Nederland werd in 2003 geconstateerd.

Stabiele milieu's

In tegenstelling tot de meeste andere invasieve exoten groeit moeraslantaarn in min of meer stabiele en ongestoorde natuurlijke habitats zoals moerassen, broekbossen en oevers van rivieren, beken en meren. De soort groeit op zonnige tot beschaduwde, permanent natte standplaatsen op uiteenlopende bodems. Moeraslantaarn is een trage groeier. Aangeplante stekken komen pas na 6 jaar in bloei. Door vegetatieve vermeerdering en door de zaden die dicht bij de ouderplant kiemen, vormen zich na verloop van tijd dichte bestanden. In Ierland, Groot-Brittannië en Duitsland is geconstateerd dat de natuurlijke vegetatie geheel door moeraslantaarnbestanden werd verdrongen.

In april steekt moeraslantaarn ver boven de korte voorjaarsvegetatie uit. (Foto: Willem Braam)

Verspreiding in Nederland

In Nederland is moeraslantaarn op enkele tientallen locaties aangetroffen. De meeste planten worden aangetroffen langs oevers in een stedelijke omgeving of op landgoederen, waar de soort in tuinen en parken is aangeplant. In natuurgebieden zijn tot nu toe slechts enkele vestigingen bekend. Deze zijn vrijwel allemaal te herleiden op verwildering vanuit kwekerijen of aanplant door particulieren. In hoeverre de plant hier in staat is zich met behulp van zaden over grotere afstanden te verspreiden is nog niet duidelijk. Op een aantal vindplaatsen lijkt de plant zich spontaan gevestigd te hebben. Mogelijk speelt verspreiding van zaden en rhizoomfragmenten over water hierbij een rol. De bestaande populaties in ons land zijn tot nu toe klein en schade aan natuurlijke vegetaties is (nog) niet of slechts beperkt gesignaleerd.

Unielijst

Moeraslantaarn staat op de Unielijst van de Europese Unie. Op de Unielijst staan invasieve exoten die in delen van de Europese Unie schade aanrichten aan de biodiversiteit en/of ecosysteemdiensten, of dit naar alle waarschijnlijkheid in de toekomst gaan doen. Soorten van de Unielijst mogen niet verhandeld worden en lidstaten hebben de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen of, indien dit niet meer mogelijk is, door

beheermaatregelen verdere verspreiding te voorkomen. Voor soorten op de Unielijst werken NVWA, provincies, het ministerie van Economische Zaken in 2017 aan beheersplannen, waarin uitgewerkt wordt wat er voor die soorten in Nederland moet gebeuren en wie voor welke actie verantwoordelijk is. Ondanks dat de plant op de Unielijst staat wordt zij in web-shops, net als haar Aziatische tegenhanger, *Lysichiton camtschatcensis*, nog steeds te koop aangeboden. Volgens een overgangsregeling mogen bestaande voorraden van Unielijstsoorten nog tot 3 aug 2017 verkocht worden.

Bestrijding

Bestrijding van moeraslantaarn is gelukkig relatief eenvoudig, maar vergt wel een lange adem. Rooien of uitsteken tot onder het maaiveld, bij voorkeur vlak na volledige bladontplooiing, is veelal voldoende. Nazorg is zeer belangrijk; zaden van de soort blijven minstens 9 jaar kiemkrachtig en achtergebleven rhizoomfragmenten kunnen na enkele jaren weer uitgroeien tot bloeiende planten. Op een locatie nabij Brummen waar de soort in 2006 bestreden is – de eerste fyto-sanitaire bestrijdingsactie gericht tegen een exotische plant in Nederland – zijn nu nog steeds planten te vinden.

Geef jouw waarnemingen van moeraslantaarn door via Verspreidingsatlas.nl, Telmee.nl of Waarneming.nl en help zo mee verdere verspreiding van de plant naar natuurgebieden te voorkomen. Vooral waarnemingen van ogenschijnlijk spontane vestigingen in of nabij natuurgebieden zijn van belang. Geef bij duidelijk aangeplante planten in parken of op landgoederen aan dat ze aangeplant zijn.

Moeraslantaarn heeft een opvallend grote gele bloeiwijze.
(Foto: Fred Bos)

Verder lezen

Moeraslantaarn <https://www.verspreidingsatlas.nl/5528>

Unielijst <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/inhoud/unielijst-invasieve-exoten>